

Natuurbeschermingsnieuws

De ene overheid is de andere niet

Ook de afgelopen winterperiode heeft ons weer met een grote diversiteit van zaken geconfronteerd, die om actie vroegen. Wat opvalt is hoe extreem verschillende overheden met natuuraspecten omgaan. Bij de een zijn open gesprekken mogelijk waarbij serieus rekening wordt gehouden met natuurbelangen. Bij andere zijn flinke inspanningen nodig om natuurbelangen onder de aandacht te brengen. Soms rest niets anders dan de gang naar de rechter.

Overleg over beheer Waterleidingduinen

Het overleg met Waternet over het beheer in de Amsterdamse Waterleidingduinen neemt steeds vastere vormen aan. Hebben we in voorgaande jaren, na meldingen van ongeruste vogelaars, nog met regelmaat bij Waternet aan de bel moeten hangen, begin dit jaar hebben we op ons initiatief proactief overleg kunnen voeren over wat er de komende tijd gaat gebeuren. En dat blijkt zeker nuttig te zijn, want er gebeurt nogal wat in het duin. Het project Life+, gericht op vooral het verwijderen

Hoe mooi de [AMSTERDAMSE WATERLEIDINGDUINEN](#) zijn! Foto: Freek Kamst

van de Amerikaanse Vogelkers, is gelukkig in 2015 afgerond. Eindelijk is er een eind gekomen aan de flinke ingrepen en alle discussies daaromtrent, waarover we in eerdere nummers van de Fitis berichtten. Toch zal het duin ook de komende jaren nog niet tot rust komen. Naast het nabehoor van de prunusbestrijding vinden de komende jaren op diverse plekken werkzaamheden plaats in het kader van de landelijke Programmatische Aanpak Stikstof. Concreet gaat het daarbij om het plaatselijk plaggen en realiseren van stuifkuilen en om het bestrijden van een aantal exoten als Rimpelroos. Deze maatregelen zijn gelukkig veel kleinschaliger dan in het verleden. Ons werd toegezegd dat, voordat de maatregelen worden uitgevoerd, eerst overleg plaatsheeft over de uitvoeringsplannen.

In het verleden hebben we met Waternet ook heel wat discussies gehad over het omzagen van bomen en het al of niet laten staan of liggen van dood hout. Binnenkort verschijnt een conceptbosbeheersvisie, waarin Waternet meer duidelijkheid zal geven hoe het met dit soort zaken wil omgaan. Ook daarover zal gelukkig overleg plaatshebben. Waternet beschouwt dit overleg zelfs als een pilot voor hoe in de toekomst structureel overleg met natuurorganisaties tot stand kan komen. En dan is er nog de kwestie van overbegrazing door herten. Naar de effecten daarvan is de afgelopen jaren veel onderzoek gedaan ter voorbereiding van het recent uitgebrachte Faunabeheerplan en het besluit om het hertenbestand nu dan toch gericht te reduceren. Dat de planten en vlinders sterk te lijden hebben onder de overbegrazing door de herten kunnen de regelmatige bezoekers ook zonder onderzoek en deskundigheid goed zien. De logica zegt dat er waarschijnlijk ook flinke gevolgen zijn voor de vogelstand. Maar daar is nog geen onderzoek naar gedaan. Waternet wil dat hiaat in 2016 alsnog zo goed mogelijk dichten. Wij hebben toegezegd dat de vogelwerkgroep daarbij enige ondersteuning zal bieden.

Tegenstrijdige ervaringen in het gebied Houtrak

Er blijkt iets raars aan de hand met het gebied Houtrak en de betreffende contacten met Staatsbosbeheer, eigenaar en grotendeels beheerder van het gebied. Aan de ene kant hebben we de laatste tijd zeer plezierig overleg gevoerd met de afdeling projecten over een grootschalig herinrichtingsplan (zie ook het natuurbeschermingsnieuws in de vorige Fitis). Met deze plannen zijn we voor het grootste deel ook alleen maar blij. Als de plannen nog wat verder zijn uitgewerkt, zullen we daar ongetwijfeld in de Fitis nog over berichten.

Een specifiek discussiepunt vormde wel de vraag hoe om te gaan met de oude boomgaarden aan weerszijden van de Noorderweg die worden beheerd door Stichting Herstelling, een werkervaringsproject voor met name jonge werklozen. De boomgaarden worden door deze stichting maar matig beheerd. Voor de natuur is dat niet erg. Grote delen zijn flink overwoekerd met braam. Daardoor is er juist een

De RAVAGE in het (ook volgens Staatsbosbeheer) kwetsbare gebied Foto: Tom van Spanje

gebied met een zeer hoge broedvogeldichtheid ontstaan. Kennelijk is Staatsbosbeheer daar echter weinig mee bekend. Een beheerplan is er niet. In het overleg legde Staatsbosbeheer onverwachts het idee op tafel om zonder blikken of blozen een flink deel van deze boomgaarden weg te halen met de bedoeling om langs een watingang een grote open ruimte te realiseren. Wij vonden dit een onzinnig idee, dat alleen iemand achter een tekentafel kan bedenken. Bovendien in een gebied waar toch weinig mensen komen. We hebben met nadruk verzocht dit onderdeel uit de plannen te schrappen.

Een paar dagen later bleek een ander deel van deze boomgaard ineens vrijwel kaal te zijn gekapt zonder dat daarover werd gesproken. Weg vogelbiotoop en dat kort voor het broedseizoen! Terwijl ter plekke zelfs een meer dan duidelijk bordje van Staatsbosbeheer staat dat het om een kwetsbaar gebied gaat. Herstelling zegt dat de kaalkapactie op verzoek van Staatsbosbeheer zou zijn gebeurd. Wettelijk gezien is zo'n kaalkap niet verboden, maar het getuigt nou niet van een visie op beheer van de natuur. Wij kregen weer nare herinneringen aan de bijna kaalkap in het Noorderbos een kleine drie jaar geleden - door Staatsbosbeheer 'dunning' genoemd - waarvan de volledige ravage na de latere storm nu nog te zien is. We doen nu pogingen om een overleg met zowel de beheerder van Staatsbosbeheer als de Stichting Herstelling over het beheer door deze stichting tot stand te brengen. We hebben in ieder geval weer flinke twijfels gekregen of de rechter hand bij Staatsbosbeheer wel weet wat de linker hand doet. Dit verhaal maakt ook opnieuw duidelijk dat een mooi inrichtingsplan, ook al zijn we daar nog zo blij mee, niet voldoende is. We zullen in onze contacten dan ook erg aandringen op veel betere afspraken over het beheer, vastgelegd in een beheervisie of -plan.

Zorgvuldige planvorming rioolpersleiding Schalkwijk

Tussen de afvalwaterzuiveringen in Heemstede en in Haarlem-Schalkwijk wil Rijnland een nieuwe rioolwaterpersleiding aanleggen. Omdat die leiding door vrijwel de gehele groene zoom van Schalkwijk gaat, heeft de gemeente Haarlem Rijnland opgedragen om voorafgaande goed overleg te voeren met wijkraden en natuurorganisaties. En, het moet gezegd, Rijnland heeft dat keurig gedaan. Tijdens een reeks van vergaderingen met een klankbordgroep zijn alle mogelijke bedenkingen besproken. Maar niet alleen dat, de medewerkers van Rijnland deden ook hun best het project aan te passen, zodat natuurwaarden en bomen zo veel mogelijk worden gespaard. Onder meer is langs het vlinderpad nabij de Meerwijkplas gekozen voor een lange boring, waardoor het grootste deel van het pad en aanliggende natuurwaarden niet hoeven te worden aangetast. Daar waar wel enige aantasting onvermijdelijk is, komt er een herstelplan, opgesteld door Landschap Noord-Holland. Het blijft natuurlijk spannend hoe het straks tijdens de aanlegwerkzaamheden daadwerkelijk gaat. Maar voor de open planvorming verdient Rijnland zeker een pluim.

Nieuwe natuurorganisatie in Spaarnoude

Vorig jaar heeft de gemeenteraad Velsen een nieuw bestemmingsplan voor het recreatiegebied Spaarnoude vastgesteld. Opvallend aan dat bestemmingsplan is het sterke accent - nog meer dan voorheen - op recreatie. Over het feit dat vrijwel het gehele gebied ook deel uitmaakt van het Natuur Netwerk Nederland (voorheen Eco-

Grote diversiteit in begroeiing en natuurwaarden in [SPAARNWOUDE](#) Foto: Chris Brunner

logische Hoofdstructuur) wordt vrijwel niet meer gesproken, laat staan dat er inspanningen worden gedaan om dit gebied ook als natuurgebied goed te beheren en te ontwikkelen. In de deelgebieden Oostbroek en Buitenhuisen willen het recreatieschap en de gemeente in dat kader ook veel meer festivals toestaan. En wel zodanig dat inclusief de op- en afbouw vrijwel de gehele periode van het vroege voorjaar tot in de herfst aan een van de festivals zou worden gewerkt met alle te verwachten vernieling van de omgeving van dien.

Dat was voor een aantal bewoners, die dit voornemen al te gortig vonden, aanleiding een nieuwe stichting op te richten, de Stichting Natuurlijk Spaarnwoude. De stichting wil zich inspannen om de bufferzone Amsterdam-Haarlem in omvang en natuurfunctie te beschermen en wil zich sterk maken voor een duurzaam en natuurlijk beheer van dit gebied. Wat het bestemmingsplan Spaarnwoude en de festivals betreft constateert de stichting, naar onze mening terecht, dat de gemeente Velsen daarbij de bepaling uit de Provinciale Verordening betreffende ontwikkelingen in het Natuur Netwerk Nederland tot nu toe geheel heeft genegeerd. Dit stuit uiteraard ook de natuurbeschermingscommissie van de vogelwerkgroep tegen de borst. Omdat we zelf ook niet alles aankunnen zijn we blij met het ontstaan van dit soort lokale natuurorganisaties. Vandaar dat we ook met de nieuwe stichting contact hebben gelegd en een eerste verkennend gesprek hebben gevoerd over een mogelijke samenwerking. De stichting wil de komende tijd de activiteiten van gemeente en recreatieschap op de voet volgen en zo nodig bezwaar daartegen aantekenen.

Gemeente Hillegom krijgt van Raad van State tik op de vingers

De Vereniging Behoud de Polders voert al jaren een verbeterde strijd voor behoud van de weidevogels in de Vosse- en Weerlanerpolder. De laatste tijd spitst die strijd zich toe op twee omgevingsvergunningen van de gemeente Hillegom. In de eerste plaats betreft dat de vergunning voor de gebiedsinrichting. Kenners zullen zich afvragen: maar dat gebied is toch al lang ingericht en een jaar geleden ook formeel geopend? Dat klopt inderdaad. De inrichting is tot stand gekomen, ondanks het feit dat de omgevingsvergunning nog niet onherroepelijk was. Er liep nog steeds de zogeheten bodemprocedure bij de Raad van State. Behoud de Polders wilde met haar beroep vooral bereiken dat de recreatieve paden – een belangrijke bron van versterking van de broedvogels – tijdens het broedseizoen worden afgesloten, iets waar de vogelwerkgroep ook al langer voor pleit. En daarin kregen ze van de hoogste rechter deels gelijk. De Raad van State eist weliswaar niet rechtstreeks dat paden worden afgesloten. Wel bepaalt hij dat een aantal extra voorwaarden in de verleende vergunning worden opgenomen. Onder meer draagt hij aan de gemeente op 'in ieder geval tot 2020' elk jaar de broedende weidevogels door een deskundige conform BMP te laten tellen. Indien uit de monitoring blijkt dat de weidevogelstand vanwege de activiteiten in het gebied afneemt, moeten passende maatregelen worden getroffen. Daarbij moet ook worden bezien of een gehele of een gedeeltelijke afsluiting van de wandelen en beheerpaden tijdens in het broedseizoen noodzakelijk is. Die bepalingen geven nu hoop dat er eindelijk serieus werk van wordt gemaakt om dit kleine maar waardevolle weidevogelgebied echt goed te beheren. Nog recent hebben wij in een overleg met het Zuid-Hollands Landschap, sinds 2015 beheerder van het gebied, gepleit voor gericht onderzoek naar de noodzaak van het afsluiten van paden. Op dat punt werd toen de boot echter afgehouden. Wel is het Zuid-Hollands Landschap nu bezig de inrichting en het beheer van het gebied te optimaliseren. Onder meer worden plasdrasgebiedjes gerealiseerd, iets wat eerder ook al de bedoeling was, maar toen is mislukt.

Ook een tweede beroep van Behoud de Polders aangaande dit weidevogelgebied, nu tegen de komst van een grootschalige manege, resulteerde in een kritische houding van de Raad van State richting gemeente. Behoud de Polders ging in beroep tegen de komst van deze manege, omdat hierdoor het toch al niet grote weidevogelgebied wordt verkleind en omdat de manege gepland is in een deel van de polder waar altijd relatief veel weidevogels hebben gebroed. Formele reden van beroep was dat de gemeente heeft nagelaten om de keuze voor deze locatie zorgvuldig conform het provinciale beleid tegen andere mogelijke locaties af te wegen. Ook hierin lijkt de vereniging vooralsnog deels gelijk te krijgen. In een zogenaamde tussenuitspraak bepaalde de Raad van State dat de gemeente alsnog, meer dan twee jaar te laat, een dergelijke afweging moet aanleveren. Daarvoor krijgt de gemeente slechts twaalf weken de tijd.

Natuurvriendelijke oevers Noordzeekanaal opgeknapt

Het is ook bij natuurliefhebbers relatief weinig bekend, maar het Noordzeekanaal is niet alleen maar een strak scheepvaartkanaal. Ten westen van veerpont Buitenhuisen zijn jaren terug aan weerszijden van het kanaal twee langgerekte natuurgebieden met een lengte van in totaal meer dan twee kilometer aangelegd. Rijkswaterstaat noemt dit natuurvriendelijke oevers, maar in feite is het meer dan dat.

Natuurvriendelijke oevers [NOORDZEEKANAAL](#) Foto: Chris Brunner

Centraal in de gebieden liggen rustige binnenwateren die door een soort strekdammen worden afgeschermd tegen de golfslag van de scheepvaart. Daaraan grenzen flauwe oevers, riet en taluds met veel ruigte. De gebieden zijn ooit primair aangelegd voor vissen en brakwaterdieren. Maar er zijn ook broedwanden voor ijsvogels en oeverzwaluwen. In de wintermaanden verblijven er tal van watervogels. Aan 'onze' zijde, de zuidzijde van het kanaal, is er zelfs een vogelkijkpunt. Als gevolg van achterstallig beheer is het gebied de laatste jaren helaas flink verruigd. Vorig jaar nog hebben leden van de vogelwerkgroep de directe omgeving van het vogelkijkpunt opgeschoond, zodanig dat er überhaupt weer wat te zien valt.

Tot onze verrassing is Rijkswaterstaat er deze winter ineens groot onderhoud gaan uitvoeren. Er is gemaaid, opschot van bomen is weggehaald en de broedplaatsen voor ijsvogels en oeverzwaluwen zijn hersteld. Door het verwijderen van bomen en struiken en het maaien van riet en taluds wilde Rijkswaterstaat weer licht en ruimte inbrengen voor de bloemrijke vegetatie die hoort bij dit gebied dat wordt gevoed door de bijzondere mix van zoet-, zout- en regenwater. De (vogel)uitkijkpunten zijn voorzien van nieuwe publieksborden met informatie over de flora en fauna binnen dit gebied. Rijkswaterstaat heeft aangekondigd het benodigde onderhoud weer jaarlijks uit te gaan voeren. Als je het resultaat ziet, is de conclusie: Rijkswaterstaat pakt dit soort zaken wel gelijk erg rigoureuus aan. Een onsje minder zou nog beter zijn. Maar in hoofdzaak toch een mooi voornemen.